

**zonnehof
amersfoort
joost
van
rooijen
schilderijen
carel
visser
ijzerplastiek
twee
november
negen
december**

De kunstbeweging die later de monumentale zou heten, begint in Nederland met de twee wandschilderingen van Derkinderen voor het Bossche Stadhuis uit de jaren '90 van de 19e eeuw.

Enkele schilders, waaronder Thorn Prikker, Toorop, Roland Holst en Van Konijnenburg, zagen zich kort daarop naar het voorbeeld van Derkinderen voor een nieuwe taak gesteld de eerbiediging van de architectonische gedachte.

Het is bekend dat het streven van deze kunstenaars van grote betekenis is geweest voor de ontwikkeling van de Nederlandse wandschilderkunst. Het architectonische in hun schilderkunst is echter beperkt gebleven tot enkele uiterlijkheden, zoals de vereenvoudigde kompositie, het geometrische ornament en de gestileerde figuratie. Van een volledig opgaan in de architectuur is geen sprake.

Dit ligt trouwens in de aard en strekking van hun werk, waaraan verheven bedoelingen en de noodzaak deze in literair-symbolische thema's te verduidelijken ten grondslag liggen. De functie van dit soort monumentale schilderkunst: een idee in een gestileerde en geïdealiseerde figuratie over te brengen, stond dan ook een volledige verbinding van schilderkunst en architectuur in de weg.

Deze verbinding zou voorlopig niet tot stand komen. Ook niet nadat Campendonk, voortgekomen uit de sfeer van Thorn Prikker, na 1935 via de Amsterdamse Academie de Nederlandse monumentale kunst nieuw leven had ingeblazen. Dit bewijst het werk van de talloze leerlingen van Campendonk.

De thema's zijn van eenzelfde symbolisch-anekdotisch-illustratief karakter als bij Roland Holst c.s. Daar de inhoud in het werk van de Academie-leerlingen over het algemeen minder verheven is en ook veel minder dan vroeger door een gemeenschappelijk sociaal-politieke overtuiging gedragen wordt, doet de gestileerde figuratie nu willekeurig aan en werkt daardoor vaak uitsluitend decoratief. Dit soort wandschildering is sterk sierend van karakter, maar mist aansluiting bij de architectonische ruimte.

Eigenlijk werd het probleem van de verbinding van schilderkunst en architectuur pas grondig aangepakt buiten de kring van de „monumentalen“, en wel door Bart van der Leek. Zijn schilderijen zijn evenzovele uitwerkingen van het probleem, dat het verband tussen kleur, vorm en architectonisch wit vlak met zich meebrengt. Slechts een enkele maal (o.a. in 1916 en in 1950) heeft Van der Leek zijn ideeën ruimtelijk kunnen realiseren. Een tweede poging om het probleem van de schilderkunst in de architectuur principieel op te lossen — zij het op geheel andere wijze — lijkt thans ondernomen door Joost van Roojen.

Opnieuw gebeurt dit buiten de kring van de z.g. monumentalen. De wandschilderkunst van Van Roojen heeft dan ook niets te maken met de decoraties, waarmee over het algemeen het architectonische kader wordt verfraaid. Zijn motieven zijn niet sierend gedacht zijn dan ook niet bedoeld als toegevoegde verfraaiing; maar dienen om met het gegeven — een muurvlak, een schutting, of een gevelwand — een verbinding aan te gaan.

Wat Van Roojen zich van deze verbinding voorstelt laat zich tot nu toe helaas nog slechts op drie vlakken nagaan: de speelplaats aan de Zeedijk (1958), een deel van de tijdelijke schutting langs het Stedelijk Museum (1961) en de gevel van een papierfabriek te

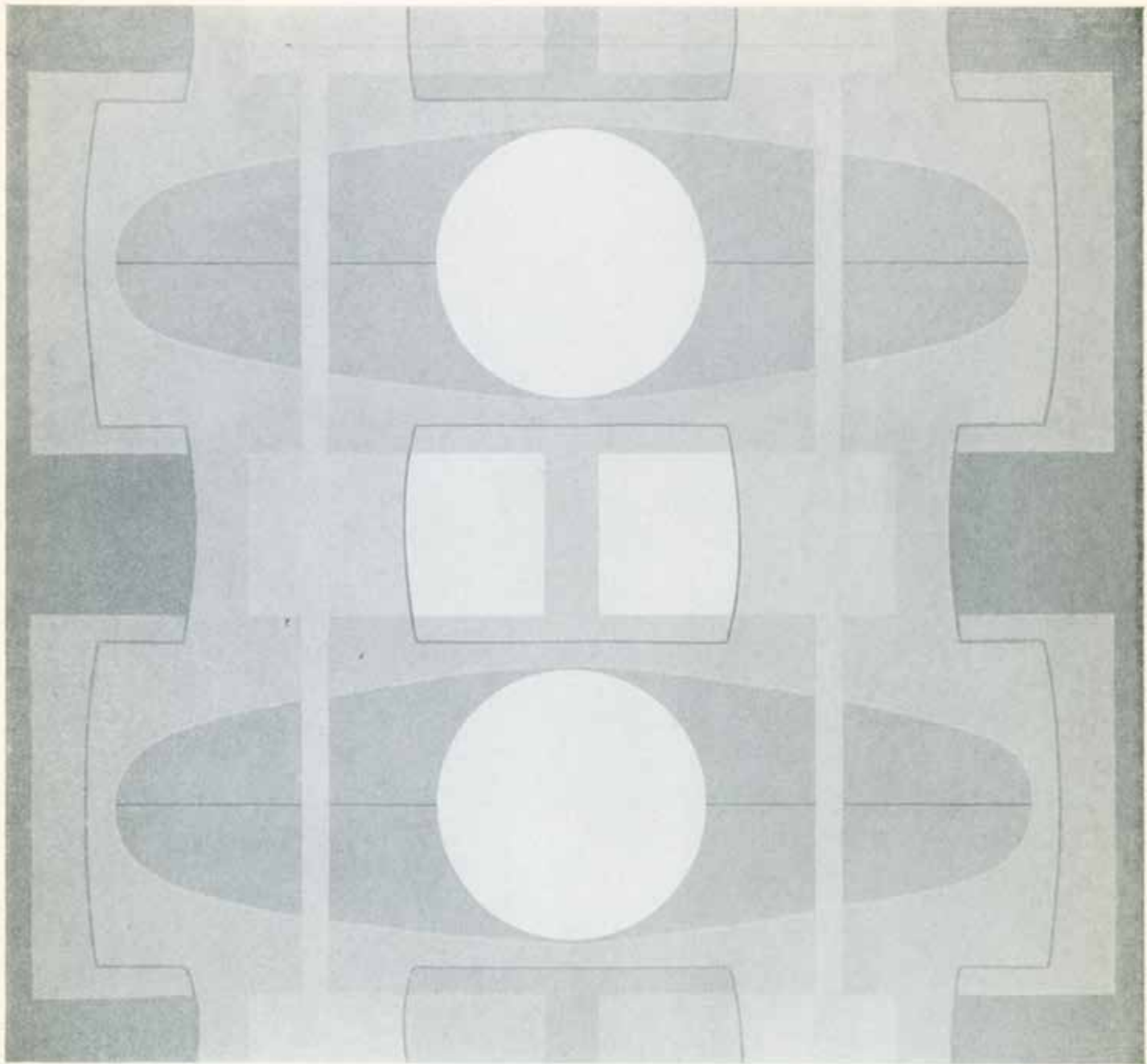
Eerbeek (1962).

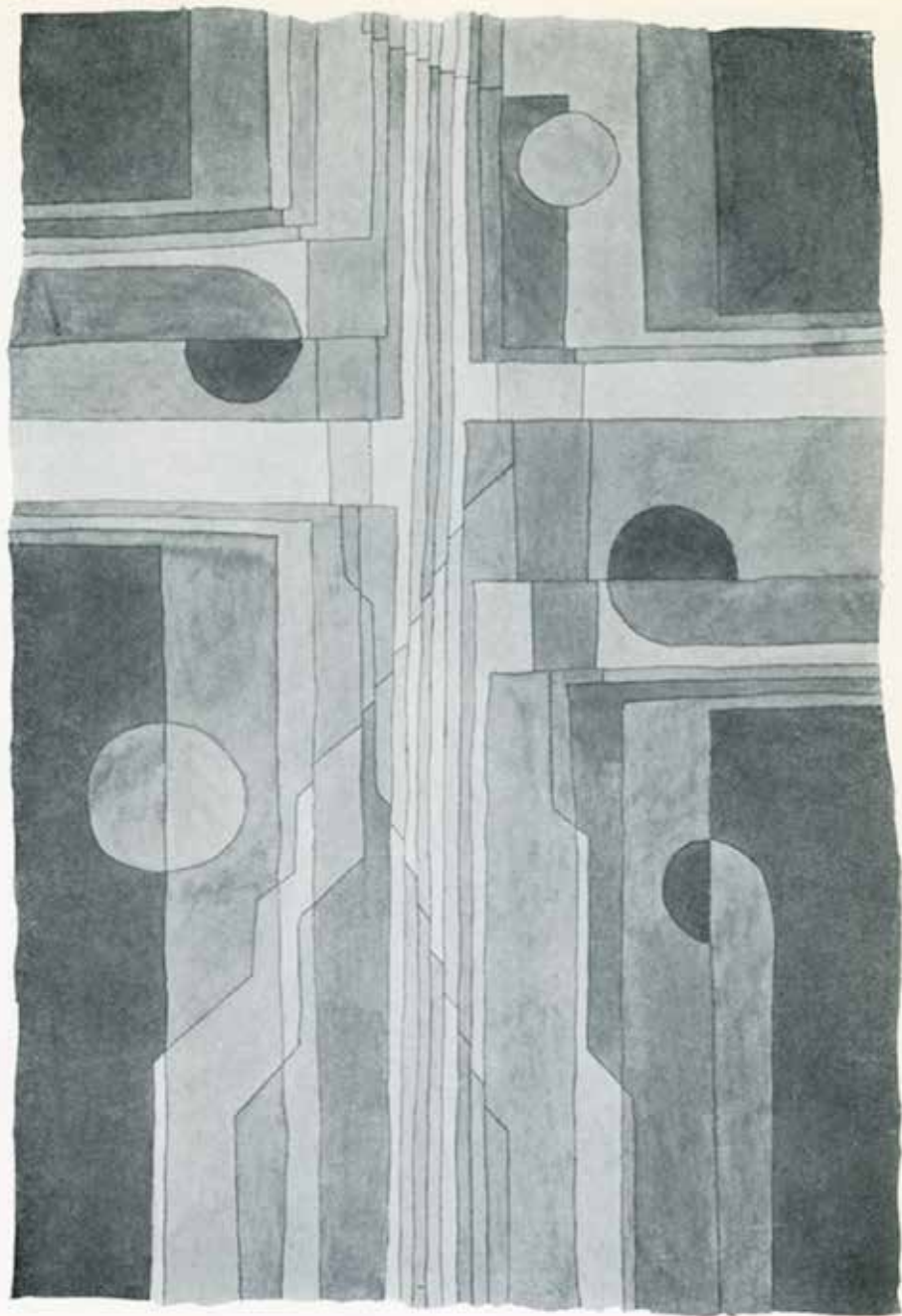
Daarnaast is er zijn vrije schilderkunst, die ons een indruk geeft van het proces dat zich aan het voltrekken is. Want zijn schilderijen en aquarellen blijven verbonden met zijn muurkunst, doordat in beide gezocht wordt naar de dramatisering van het abstracte motief en de ruimtelijke ordening hiervan. Er is dan ook sprake van een voortdurende wisselwerking. En hier ligt dan waarschijnlijk het wezenlijk onderscheid met de werkwijze van de monumentalisten.

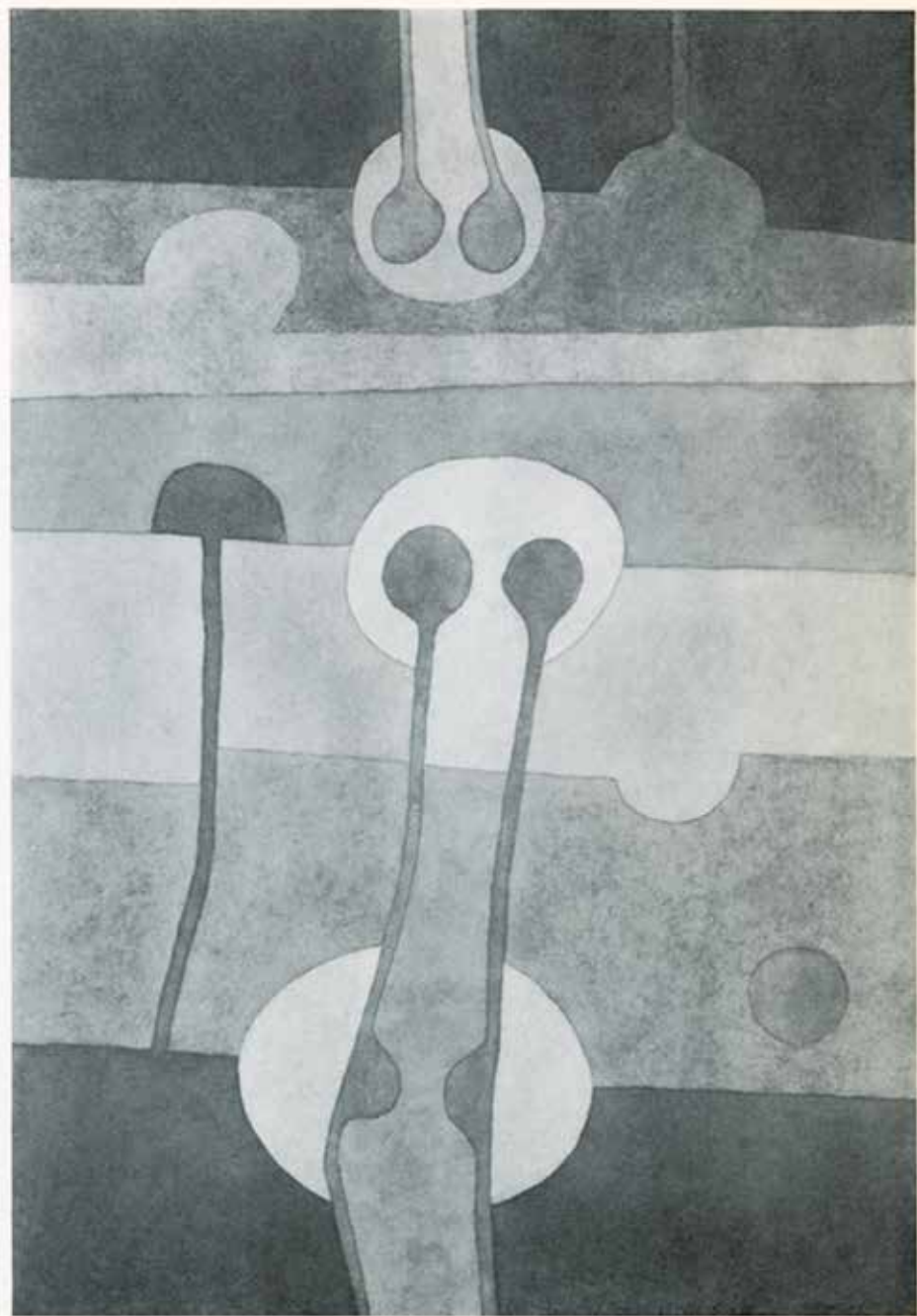
Het hier geëxposeerde werk van Van Roojen geeft een indruk van de wijze waarop uit de wisselwerking tussen zijn schilderijen en muurschilderingen een nieuwe wandschilderkunst aan het ontstaan is.

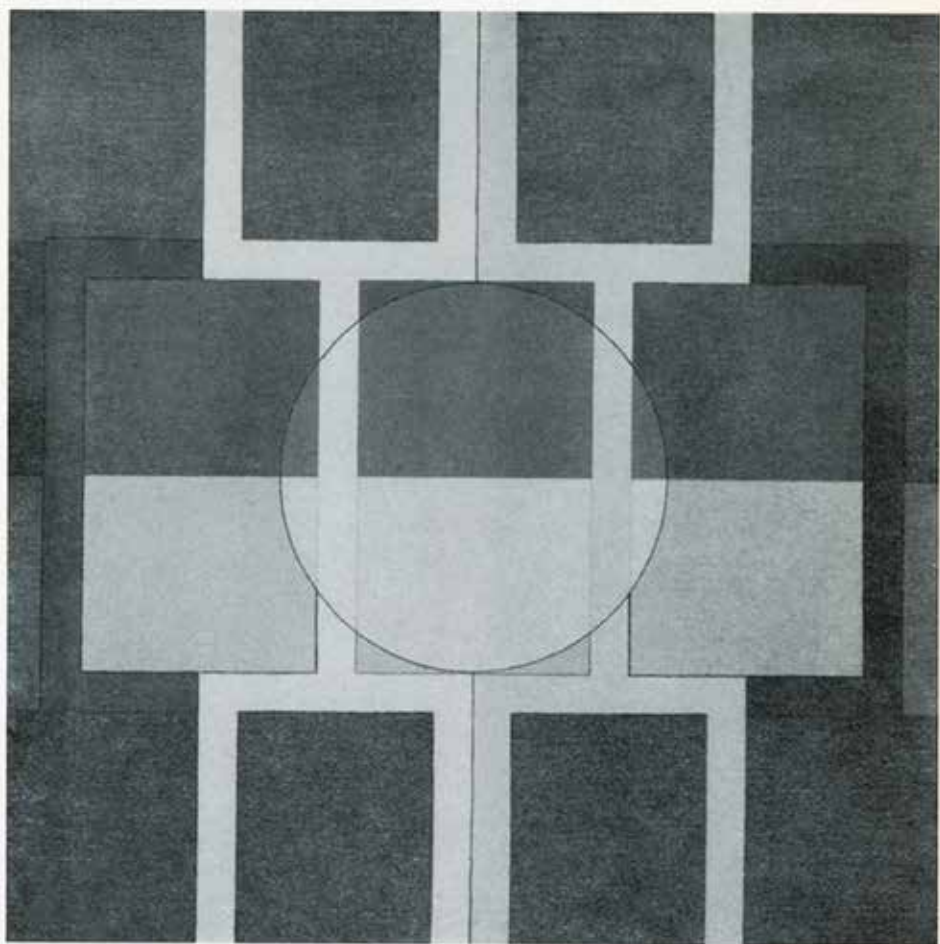
L. Gans

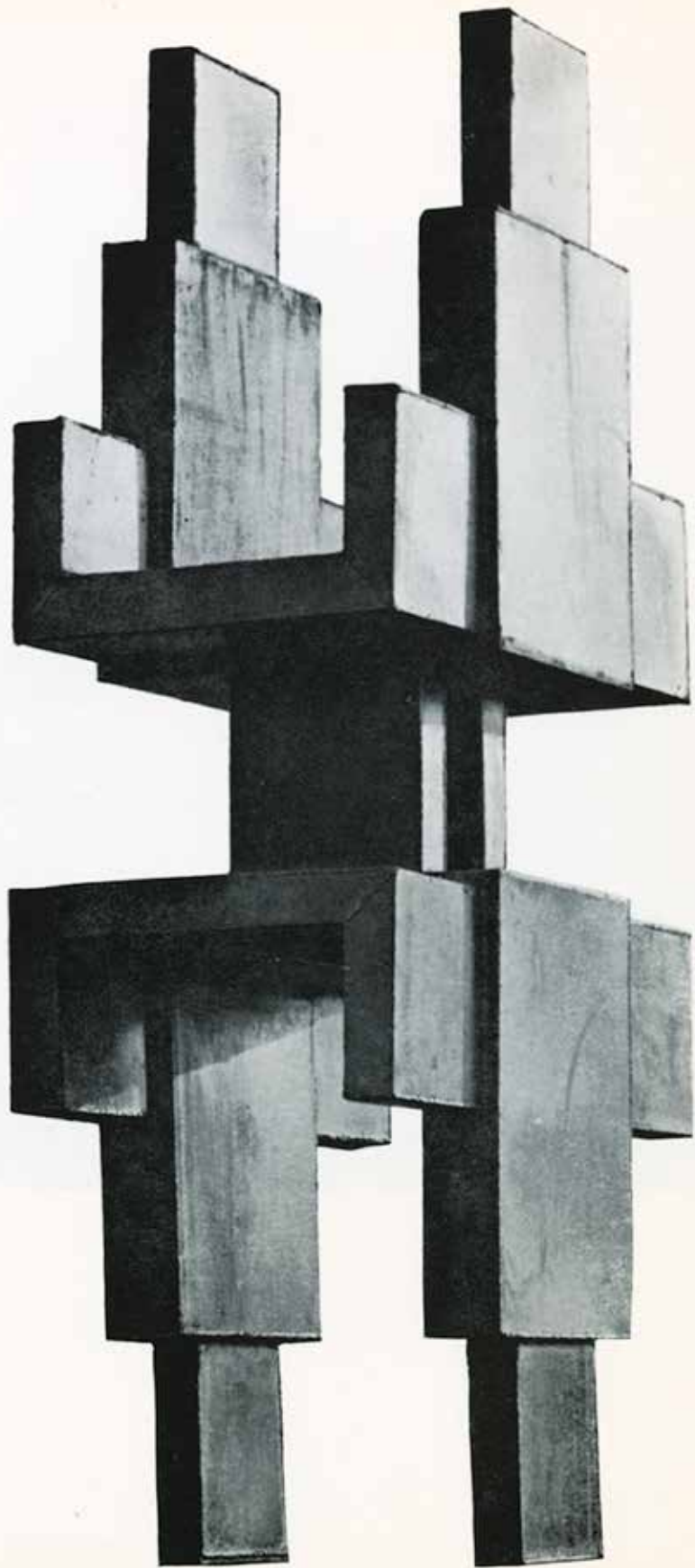
Schilderijen en tekeningen	1	Textielverf op wol	235 x 255 cm	1955		
	2	Inkttkening	61 x 48 cm	1958		
	3	Textielverf op katoen	48 x 48 cm	1958	W. Crouwel	
	4	Inkttkening	47 x 64 cm	1958		
	5	Aquarelle	20 x 37 cm	1958	Teresa	
	6	Olieverf	80 x 85 cm	1958	n.t.k.	
	7	Olieverf	120 x 120 cm	1958	n.t.k.	
	8	Aquarelle	23 x 16 cm	1959	Teresa	
	9	Aquarelle	23 x 16 cm	1959	J. F. Slot	
	10	Aquarelle	54 x 75 cm	1960		
	11	Aquarelle	67 x 99 cm	1960	Sikkens	
	12	Aquarelle	34 x 41 cm	1960		
	13	Aquarelle	86 x 58 cm	1960	Sikkens	
	14	Aquarelle	47 x 35 cm	1960	E. Beyer-Hubrecht	
	15	Aquarelle	17 x 27 cm	1960	Teresa	
	16	Aquarelle	42 x 32 cm	1961		
	17	Olieverf	50 x 50 cm	1961		
	18	Aquarelle	45 x 56 cm	1961		
	19	Olieverf	140 x 160 cm	1961		
	20	Aquarelle	39 x 51 cm	1962	n.t.k.	
	21	Aquarelle	41 x 33 cm	1962		
	22	Aquarelle	99 x 67 cm	1962		
	23	Aquarelle	42 x 34 cm	1962	Teresa	
	24	Aquarelle	67 x 102 cm	1962		
	25	Aquarelle	67 x 102 cm	1962		
	26	Aquarelle	148 x 83 cm	1962		
	27a	Olieverf	170 x 160 cm	1962		
	27b	Olieverf	170 x 130 cm	1962		
	Ontwerpen, enz.	28	Ontwerptekeningen, foto's en dia's muurschildering kinderspeelplaats Zeedijk - Amsterdam 1956—1958			
		29	Ontwerptekeningen, foto's en dia's muurschildering buitenwand papiermachinehal Eerbeek 1961—1962			
30		Schetsontwerptekeningen en schetsmaquette muurschildering Rijkswegenbouwlaboratorium Delft 1962—?				

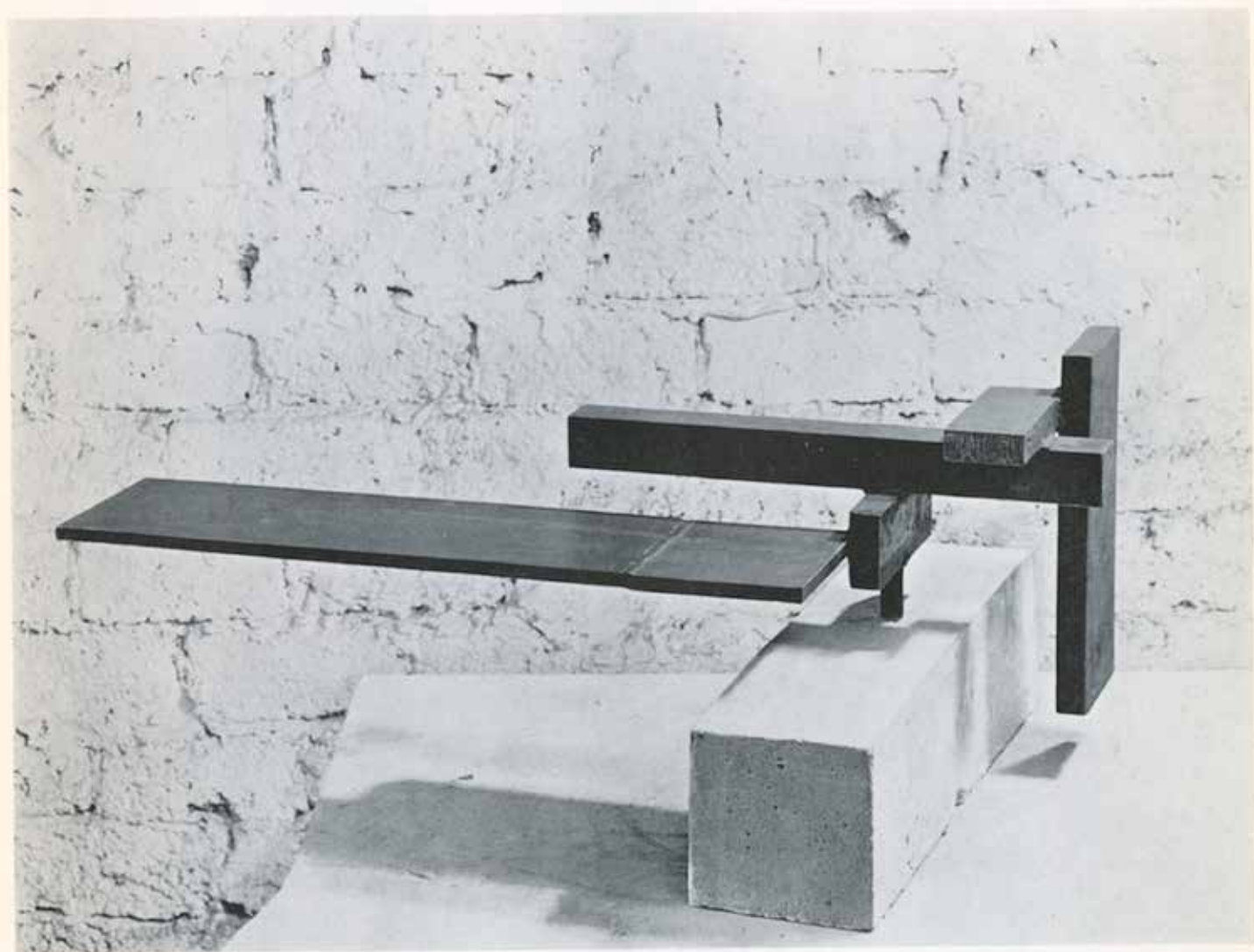

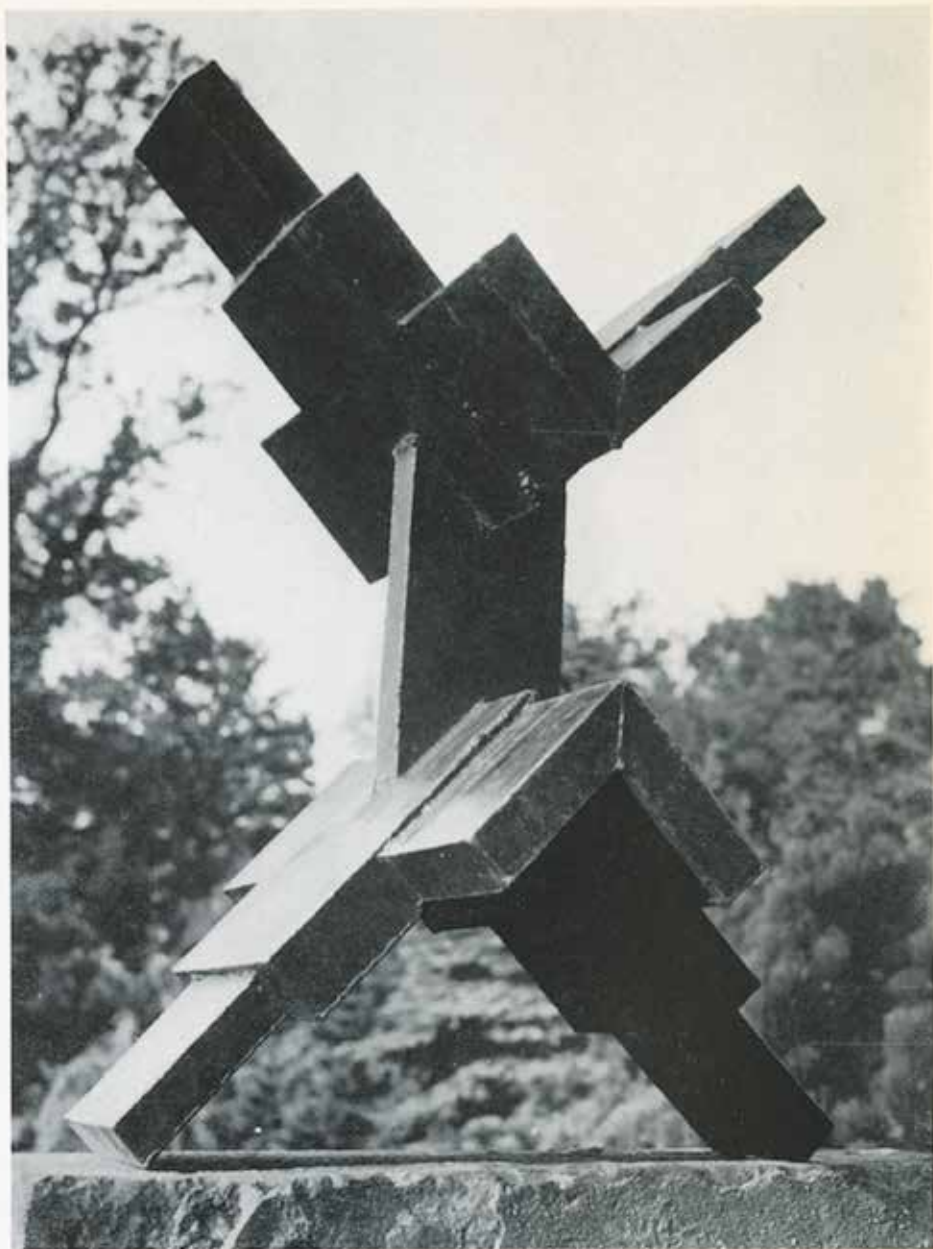

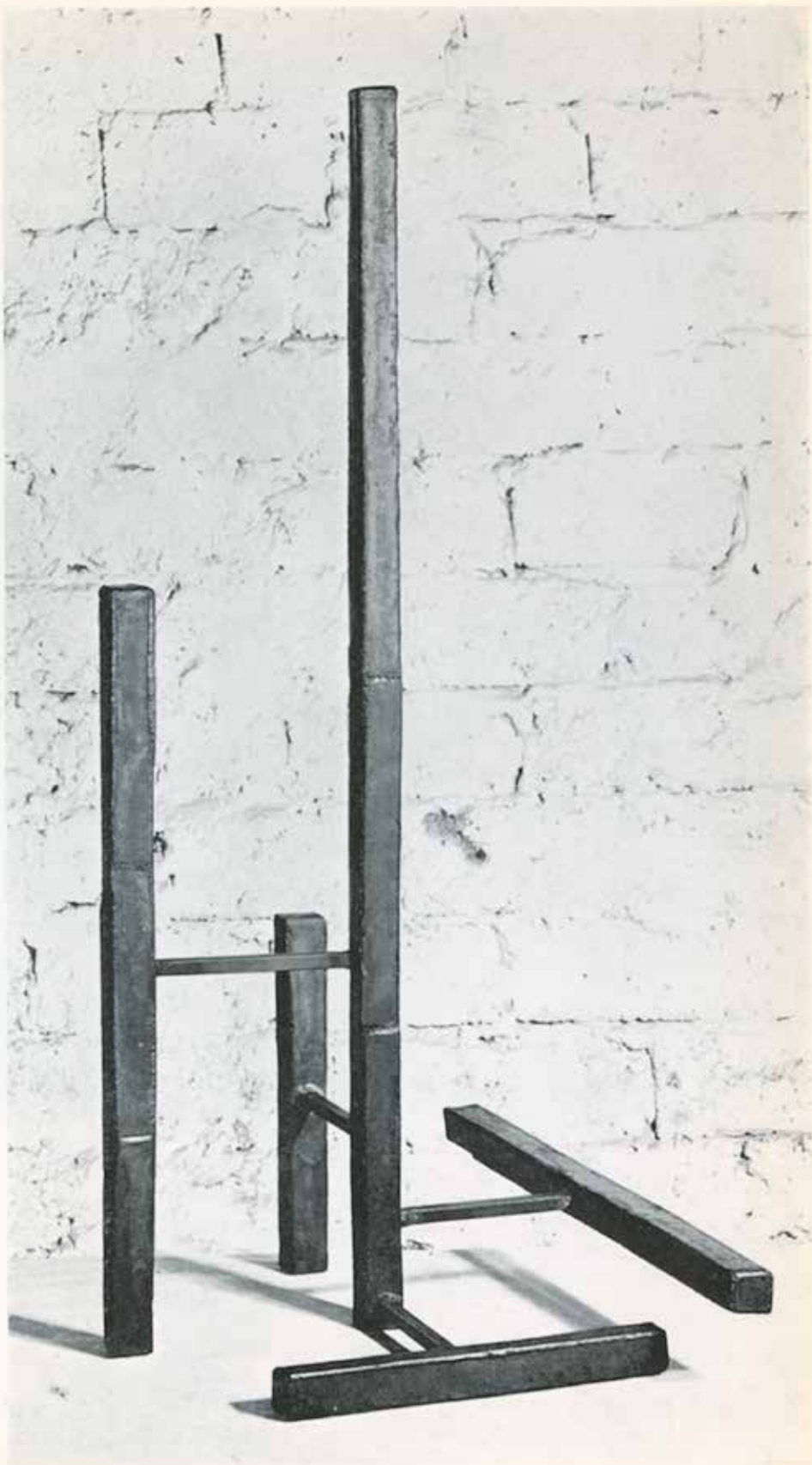

Dubbelvorm

Equilibrium

Visser is een gevleugelde delver.
Hij maakt zich van de bodem los,
neemt de bodem mee de ruimte in,
en strijkt weer op de bodem neer.
Het is alsof de worsteling met de natuur overwonnen wordt
op de momenten dat hij neerstrijkt en opstijgt.
Lucht en bodem; ruimte en lichaam; rust en beweging,
cel en kristal vangt hij op wonderlijke wijze op.
Dat hij in ijzer praat met vogels en lijnen leert vliegen
verbaast noch mens noch vogel.
Eén vogel — twee vogels; één vorm — twee vormen;
dubbele vogel vormen; dubbelvorm; vlucht.
Komen en gaan kregen de ruimte
die zij nodig hebben om beeld te worden.
Felloze aanraking van twee vleugel paren —
ineens de gespannen ruimte tussen lichamen;
open voor het volgend ogenblik — in de warmste plek
interieur van het ei —
vooruitzicht op een nieuwe vlucht.

Aldo van Eyck

Ijzerplastieken

1	Luchtschip	l.	80 cm	1954	
2	Grote Vier	h.	2.10 cm	1954	
3	Familie	h.	50 cm	1955	n.t.k.
4	Vogels	h.	1.50 cm	1954	
5	Tweelingen	h.	1.50 cm	1957	
6	Vliegmaschine	h.	1.50 cm	1957	
7	Slot	h.	2.00 cm	1957	
8	Dubbelvorm	h.	1.00 cm	1957	
9a	Notenbalk	h.	35 cm	1956	
9b	Notenbalk	h.	35 cm	1956	
9c	Notenbalk	h.	35 cm	1956	
9d	Notenbalk	h.	35 cm	1956	
10	Spiegelfuga	h.	40 cm	1958	
11	Romeo en Julia	h.	90 cm	1958	
12	Attak	h.	40 cm	1958	
13a	Mexico lindo	l.	4.00 cm	1961	
13b	Mexico lindo	l.	1.00 cm	1961	
14	Aarde, lucht, vuur en water	h.	1.20 cm	1956	n.t.k.
15	Wacht	h.	1.00 cm	1954	
16	Equilibrium	h.	1.00 cm	1958	
17	Blériot	h.	40 cm	1958	n.t.k.
18a	Kristal	h.	80 cm	1960	
18b	Kristal	h.	30 cm	1960	
19	Planeur	h.	40 cm	1961	
20a	Bladen	h.	60 cm	1961	
20b	Bladen	h.	30 cm	1961	
21a	Trio	h.	60 cm	1961	
21b	Trio	h.	50 cm	1961	
21c	Trio	h.	50 cm	1961	
22	Klemtoon	h.	1.50 cm	1961	
23	Vol de nuit	h.	40 cm	1958	n.t.k.
24a	Mississippi	h.	60 cm	1961	
24b	Mississippi	h.	30 cm	1961	
25	Monument voor Auschwitz	h.	50 cm	1958	
26	Pen en gat	h.	50 cm	1958	
27	De vreemdeling	h.	1.50 cm	1961	
28	Verticale figuur	h.	50 cm	1955	n.t.k.
29	Vlucht	h.	30 cm	1961	
30a	Trio	h.	40 cm	1961	
30b	Trio	h.	30 cm	1961	
30c	Trio	h.	20 cm	1961	

Grafiek

Houtsneden

Joost van Roojen

Geboren 1928 te Zaandam, Autodidact. Werk in Rijkscollectie, Gemeente museum Den Haag en Collectie Gemeente Amsterdam. Opdrachten grote muurschilderingen: Zeedijk - Amsterdam; Entrepothavenpakhuis - Amsterdam; Verenigde Papierfabrieken - Eerbeek; Rijkswegenbouwlaboratorium - Delft. Ramen Gereformeerde Kerk - Kampen. Nederlandse Sikkensprijs 1961 met architect Aldo van Eyck. Woont en werkt in Amsterdam.

Carel Visser

Geboren in Papendrecht 1928. Technische Hogeschool in Delft (twee jaar). Koninklijke Academie in Den Haag (twee jaar). Eénmans tentoonstellingen in: Hilversum 1959; Stedelijk Museum - Amsterdam 1960; Gemeente Museum - Den Haag 1961; Gallery Bertha Schaefer - New York 1961; St. Louis - U.S.A. 1962. Groepstentoonstellingen in: Musée Rodin - Parijs 1956, 1961; Biennale - Venetië 1958; Pittsburg International 1961; Wereldtentoonstellingen - Seattle - USA 1962. Woont en werkt in Amsterdam.

2072

Verzorging: Wim Crouwel GKf-AGI

Druk: Erven E. van de Geer Amsterdam